

ΛΑΤΙΝΙΚΑ Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΔΕΙΓΜΑΤΙΚΟ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

ΘΕΜΑ:
LECTIONES XX-XXI

Δανάη Γεωργιάδου, Σύμβουλος Λατινικών, Β.Δ.
Μ.Α. στην Κλασική Φιλολογία

Υπεύθυνος ΕΜΕ: Πέτρος Πέτρου

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ XX και XXI
(Lectio vicesima, Lectio prima et vicesima)

Μετοχές

Ενεργητική φωνή

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ (ΛΓ σελ. 68-69)			
Α' ama-ns amā-ntis (αυτός που αγαπά, αγαπώντας)	Β' dele-ns delē-ntis (αυτός που καταστρέφει, καταστρέφοντας)	Γ' leg-e-ns leg-ē-ntis (αυτός που διαβάζει, διαβάζοντας)	Δ' audi-e-ns audi-ē-ntis (αυτός που ακούει, ακούοντας)
ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ			
amat-ūrus, -a, -um (αυτός που θα αγαπήσει)	delet-ūrus, -a, -um (αυτός που θα καταστρέψει)	lect-ūrus, -a, -um (αυτός που θα διαβάσει)	audit-ūrus, -a, -um (αυτός που θα ακούσει)

Παθητική φωνή

ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ (ΛΓ σελ. 73)			
amāt-us, -a, -um (αυτός που αγαπήθηκε /έχει αγαπηθεί, αγαπημένος)	delēt-us, -a, -um (αυτός που καταστράφηκε /έχει καταστραφεί, κατεστραμμένος)	lect-us, -a, -um (αυτός που διαβάστηκε /έχει διαβαστεί, διαβασμένος)	audīt-us, -a, -um (αυτός που ακούστηκε /έχει ακουστεί, ακουσμένος)

- ✓ Κλίνονται (ΛΓ σελ. 33-34):
Ενεστώτας: ως τριτόκλιτο επίθετο μονοκατάληκτο (ΛΓ σελ. 32)
 Διαφορά: σχηματίζει την αφαιρ. σε -e (σε -i: μόνον όταν χρησιμοποιείται επιθετικά)
Μέλλοντας: ως δευτερόκλιτο επίθετο (ΛΓ σελ. 29)
Παρακείμενος: ως δευτερόκλιτο επίθετο (ΛΓ σελ. 29)
- ✓ Τις ίδιες μετοχές έχουν και τα **αποθετικά** ρήματα.

Συντακτική λειτουργία μετοχής

- ✓ Συμφωνεί με το υποκείμενό της σε: γένος, αριθμό και πτώση
 π.χ. miles discurrens, milites discurrentes
 victus exercitus, urbs eversa, urbis eversae κτλ
- ✓ Είδη:

<u>Επιθετική</u>	<u>Επιρρηματική</u>	<u>Κατηγορηματική</u>
<ul style="list-style-type: none"> ισοδυναμεί με αναφορική πρόταση <p>π.χ. <i>urbs oppugnata</i> (= <i>quae oppugnata est</i>): πόλη που πολιορκήθηκε</p>	<ul style="list-style-type: none"> χρονική αιτιολογική εναντιωματική υποθετική κτλ. <p>π.χ. <i>vulneratus cedit</i>: μόλις /επειδή πληγώθηκε, πέφτει</p> <ul style="list-style-type: none"> συνημμένη – απόλυτη (βλ. παρακάτω) 	<ul style="list-style-type: none"> πολύ περιορισμένη η χρήση της εξαρτάται από ρήματα αισθήσεως (ακούω, βλέπω) κτλ. μόνο στον ενεστώτα <p>π.χ. <i>eum latentem vidit</i>: τον είδε να κρύβεται</p>

Συνημμένη μετοχή

Το υποκείμενό της είναι το ίδιο με το υποκείμενο ή το αντικείμενο του ρήματος της πρότασης στην οποία ευρίσκεται.

Π.χ. *Catilina proelio victus interfectus est. Miles vidit eum latentem.*

(Το ίδιο συμβαίνει και στα παραδείγματα του πιο πάνω πίνακα).

Απόλυτη μετοχή

A. Όταν το υποκείμενο της μετοχής δεν έχει καμιά σχέση με το υποκείμενο ή το αντικείμενο του ρήματος, τότε η μετοχή και το υποκείμενό της τίθενται στην αφαιρετική, που ονομάζεται **απόλυτη αφαιρετική (γνήσια)**. Η μετοχή διατηρεί και στην περίπτωση αυτή την επιρρηματική της χρήση (χρονική, αιτιολογική κτλ.). Π.χ.

Tarquinio Superbo regnante Pythagoras in Italiam vēnit. (Ο Πυθαγόρας ήλθε στην Ιταλία ενώ βασιλεύε ο Ταρκύνιος ο Υπερήφανος.)

B. Συχνά στα Λατινικά χρησιμοποιούμε αφαιρετική απόλυτο εκεί όπου στα Αρχαία Ελληνικά θα είχαμε συνημμένη μετοχή, μόνο και μόνο γιατί τα Λατινικά δεν διαθέτουν μετοχή ενεργητικού παρακειμένου. Έτσι, ενώ π.χ. στα Αρχαία Ελληνικά θα λέγαμε *ταῦτ' εἰπὼν ἀπήλθε* (=αφού είπε αυτά, απήλθε), στα Λατινικά αυτό είναι αδύνατο, γιατί δεν υπάρχει η μετοχή *εἰπὼν*. Έτσι, μετατρέπουμε τη σύνταξη στην παθητική φωνή, στην οποία υπάρχει μετοχή παρακειμένου, και λέμε το ίδιο πράγμα (=αφού ειπώθηκαν αυτά, απήλθε). Σε αυτή την περίπτωση, όμως, το υποκείμενο της μετοχής (=αυτά) θα είναι διαφορετικό από το υποκείμενο του ρήματος (=αυτός). Συνεπώς, θα πρέπει να χρησιμοποιήσουμε την αφαιρετική απόλυτο που είδαμε προηγουμένως. Π.χ.

His dictis (ab eo) discessit.

Αυτή η αφαιρετική ονομάζεται **νόθη αφαιρετική απόλυτη**.

Γ. Κάποτε παραλείπεται η μετοχή του ρήματος είμαι, και χρησιμοποιείται μόνο το «υποκείμενο» και το «κατηγορούμενο». Τίθενται σε αφαιρετική, γιατί αυτό το υποκείμενο (=της μετοχής) διαφέρει από το υποκείμενο του ρήματος. Π.χ.

Cicerone puero /consule /vivo, hoc accidit.

Η σύνταξη αυτή ονομάζεται **ιδιόμορφη αφαιρετική απόλυτη**.

✓ Χρόνοι μετοχής – **Χρονική σχέση της με το ρήμα**

Μετοχή ενεστώτα: πράξη **ΣΥΓΧΡΟΝΗ** με το ρήμα

Pugnans	→	cadit:	Πολεμώντας /Ενώ πολεμά /Επειδή πολεμά, πέφτει.
	→	cecidit:	Πολεμώντας /Ενώ πολεμούσε /Επειδή πολεμούσε, έπεσε.
	→	cadet:	Πολεμώντας /Ενώ πολεμά /Επειδή πολεμά, θα πέσει.

Μετοχή μέλλοντα: πράξη **ΥΣΤΕΡΟΧΡΟΝΗ** του ρήματος

Pugnaturus	→	tremit:	Επειδή θα (=πρόκειται να) πολεμήσει, τρέμει.
	→	tremuit:	Επειδή θα πολεμούσε (=επρόκειτο να πολεμήσει), έτρεμε.
	→	tremet:	Επειδή θα (=πρόκειται να) πολεμήσει, θα τρέμει.

Μετοχή παρακειμένου: πράξη **ΠΡΟΤΕΡΟΧΡΟΝΗ** του ρήματος

Vulneratus	→	cadit:	Έχοντας πληγωθεί /Επειδή πληγώθηκε, πέφτει.
	→	cecidit:	Έχοντας πληγωθεί /Επειδή πληγώθηκε, έπεσε.
	→	cadet:	Έχοντας πληγωθεί /Επειδή πληγώθηκε /Αφού πληγωθεί, θα πέσει.

Λεκτικά ρήματα και απαρέμφατο

Εξάρτηση από **dicit (tradit)**:

Να μελετήσετε τη σύνταξη των πιο κάτω προτάσεων, τόσο στην ενεργητική όσο και στην παθητική φωνή. Τι παρατηρείτε για τα απαρέμφατα και τι για τα υποκείμενά τους;

- Exercitus oppugnat / oppugnavit urbem:
Poeta dicit (tradit) exercitum urbem oppugnare / oppugnavisse.
- Urbs oppugnatur / oppugnata est ab exercitu:
Poeta dicit (tradit) urbem oppugnari / oppugnatam esse ab exercitu.

Εξάρτηση από **dicitur (traditur)**:

Βλ. μάθημα XVIII

Ενεργητική περιφραστική συζυγία

Εκτός από τις τέσσερις συζυγίες των ρημάτων υπάρχει και η περιφραστική συζυγία – ενεργητικής και παθητικής φωνής –, της οποίας οι τύποι σχηματίζονται περιφραστικά.

Η ενεργητική περιφραστική συζυγία σχηματίζεται από τη μετοχή μέλλοντα και τους τύπους του βοηθητικού ρήματος sum:

amaturus -a -um sum	}	=εγώ πρόκειται να αγαπήσω κτλ.
» » es		
» » est		
amaturi -ae -a sumus		
» » estis		
» » sunt		

Το ίδιο συμβαίνει και με τους υπόλοιπους χρόνους του sum (=eram, ero, fui, fueram, fuero), όπως και με την υποτακτική.

Απαρέμφατο μέλλοντα ενεργητικής φωνής

Σχηματίζεται από τη: μετοχή του μέλλοντα (στην αιτ.) + το απαρέμφ. esse

π.χ. amaturum -am -um esse	}	= αγαπήσειν
amatuos -as -a »		

Ενδεικτικές δραστηριότητες

(για την τάξη ή / και το σπίτι)

- α) Να σχηματίσετε τις μετοχές (ενεργητικού ενεστώτα και μέλλοντα και παθητικού παρακειμένου) των ρημάτων cario, paro, impono, punio, habeo.
Να τις μεταφράσετε στα Ελληνικά.
β) Να τις κλίνετε.
- Να κλίνετε τα πιο πάνω ρήματα στην ενεργητική περιφραστική συζυγία.
- Να γράψετε τα τρία απαρέμφατα ενεργητικής φωνής των πιο πάνω ρημάτων (ενεστώτα, μέλλοντα, παρακειμένου).
- Από το σχολικό βιβλίο να κάνετε τις ασκήσεις :
Lectio XX: I, III, IV
Lectio XXI: I, II, III